REGLEMENTAREA OBIECTELOR DE MEDIU PRIN PRISMA PROPRIETĂȚII – DUALISMUL REGLEMENTĂRILOR DE PROPRIETATE

.

Mircea GLADCHI

CZU: 349.6:347.23 mircea.gladchi@gmail.com

Obiectele de mediu își au abordarea proprie și reglementările proprii ce le fac o categorie specifică care a favorizat apariția dreptului mediului. Datorită formei și utilității acestora, aceste obiecte pot fi și sunt parte a diverselor raporturi în diferite ramuri de drept. Ceea ce ne interesează pe noi este interacțiunea acestora cu dreptul de proprietate. Dreptul de proprietate este de fapt o instituție destul de vastă care tinde să reglementeze unele raporturi din categoria proprietății ca concept economic. Întinderea acestui concept acoperă o multitudine de relații și raporturi reglementate de diverse ramuri de drept, dar cele de prioritate sunt acoperite de ramurile de drept privat. Deși noțiunea de „proprietate în sens economic" este privită ca cea mai profundă și cea mai intimă relație de bază – și există, ea niciodată nu ne apare nouă – nici ca un fenomen de sine stătător și nici în formă juridică. Savantul V.P Șkredov în lucrarea sa „Метод исследования собственности в Капитале Маркса" a arătat destul de convingător că tendințele economiștilor de a arăta existența proprietății de sine stătătoare aduce de obicei la ceea că fenomenele juridice se dau drept fenomene economice.[1, p.8] Prin urmare, acele categorii și obiecte care sunt determinate drept proprietate în sens economic nu mereu trebuie să se regăsească fiind definite și caracterizate prin prisma dreptului de proprietate, acestea putând lua forma unei alte reglementări care până la urmă va oferi protecția și bunăstarea necesară (exemplu – proprietatea intelectuală, formele de proprietate asupra obiectelor de mediu și altele). Toate aceste discrepanțe duc de fapt la caracterizarea și reglementarea sub conceptul de proprietate a diferitelor raporturi grevate de diferite obiecte. Anume prin prisma acestora va putea fi delimitată și ideea conceptului de dualism al proprietății.

Pentru a trece direct la subiect, vom analiza expunerile legale cu referire la proprietate în cadrul Constituției RM. Conceptul relatat în art. 9 și 127 ale Constituției sunt diferite de reglementările dreptului de proprietate ca drept real în Codul civil. Practica respectivă nu este ceva nou și de fapt se regăsește în mai multe sisteme legislative europene. Noțiunea proprietății sau obiectului dreptului de proprietate este diferită, de exemplu, în legislația germană. BGB definește drept obiect al dreptului de proprietate doar lucrurile, iar Constituția Germaniei (*Grundgesetz*) reglementează proprietatea în așa fel, încât aceasta acoperă cu mult mai multe elemente, cum ar fi:

- Dreptul de proprietate în concepția dreptului civil;
- Drepturi izvorâte din obligații și delicte;
- Proprietatea intelectuală;
- Drepturile la beneficiile social administrative (pensiile, autorizațiile licențele etc.);

- Drepturile asupra unei afaceri (colectivitate de bunuri și drepturi) [2, p. 174].

Tot aici sunt atribuite și oportunitățile de piață, factorii de reducere a costurilor, locurile profitabile de desfășurare a afacerilor, accesul liber al pescarului sau al fermierului la locul său de muncă. Aceste obiecte, în mare parte, au fost atribuite drept obiecte ale proprietății prin prisma cazuisticii elaborate de Curtea Federală Constituțională a Germaniei (BVerfG).

Situația similară există și la noi. Constituția pentru a nu îngrădi drepturile și libertățile cetățenilor, utilizează termenul de *proprietate* în manieră extensivă apelând de fapt la concepțiile economice ale proprietății și nicidecum la cele juridice. Art.9 alin. (1) explică într-o oarecare măsură conceptele sesizate de constituție drept proprietate. *Proprietatea este publică şi privată. Ea se constituie din bunuri materiale şi intelectuale.* Observăm delimitarea dintre proprietatea publică și privată efectuată, care are un rol destul de important și tot aici observăm părțile componente constitutive ale proprietății ce presupun bunurile materiale și intelectuale. Deși anterior am spus că prin reglementările constituționale legiuitorul a încercat să cuprindă o categorie mai largă, anume prin sintagma *bunuri materiale* el din păcate le îngustează. Comparativ cu exemplul dat *supra* din legislația germană, observăm că aici de fapt involuntar sunt excluse anumite drepturi și libertăți. Art.127 al Constituției vine cu precizări și manifestări ale formelor proprietății în viziunile constituționale, încadrând obiectele de mediu drept domeniul de reglementare al proprietății publice.

Efectele reglementărilor date sunt logice și se atribuie, după cum a fost menționat anterior, conceptului de proprietate sub aspect economic. Din păcate însă, legiuitorul în momentul elaborării actului nu a prevăzut sau a neglijat anumite obiecte care nu pot fi incluse în criteriul de *bunuri materiale* și aici ne referim la acele exemple de drepturi patrimoniale sau la acea categorie, cum ar fi *cvasilucrurile*.

Efectele atribuirii obiectelor de mediu stipulate în art. 127 alin. (4) al Constituției la categoria obiectelor exclusive ale proprietății publice are nemijlocit rolul său important pentru gestionarea acestora, dar după cum a fost menționat anterior, categoria respectivă nu este formulată conform principiilor de funcționare a dreptului de proprietate reglementat de CC. Deși vorbim despre obiectul exclusiv al proprietății publice, acest obiect este formulat sub pretextul și conceptul economic, fiindcă pentru o majoritate dintre aceste obiecte, posesiunea lor este imposibilă, respectiv construcția dreptului de proprietate asupra obiectelor ce nu pot fi posedate este imposibilă. Într-o oarecare măsură, ne ciocnim de conceptul dualismului dreptului, unde aparent același obiect este reglementat și interpretat diferit de ramuri diferite de drept, dar de fapt noi ar trebui să conștientizăm forma și conotația utilizată de legiuitor în diferite ramuri de drept pentru a trata obiectele specifice în raportul lor de cauzalitate corelativ cu instituția și ramura de drept determinată. Respectiv, în cazul constituției se determină că aceste obiecte fac parte din proprietatea statului, urmând ulterior a fi reglementate prin prisma specifică obiectului, la fel cum este făcut și în cazul obiectelor de

proprietate intelectuală. Acestea nicidecum nu sunt pasibile de a fi obiecte ale dreptului de proprietate, însă Constituția le exemplifică drept parte a proprietății, ceea ce este corect, după părerea noastră. Reglementarea acestora însă este făcută separat prin prisma conceptual teoretică și diferită de dreptul de proprietate. Unicul obiect de mediu care poate avea o tratare clasică din perspectiva dreptului de proprietate este solul/pământul, și manifestările acestui obiect în raport cu reglementările de mediu și limitele impuse de acesta încă sunt relativ fragede.

În această ordine de idei, delimităm că de fapt obiectele de mediu, deși sunt percepute drept obiecte ale proprietății sub aspect economic, ele nu în toate cazurile și ipostazele sunt obiecte ale dreptului de proprietate. Bunurile definite prin prisma totalității de alte bunuri și obiecte nu pot fi obiectul dreptului de proprietate, dar lucrul individual din această totalitate poate fi. Întrebarea rămâne cât de tare va afecta grevările acelui bun individual asupra totalității de bunuri care, în mare parte, sunt formele de manifestare a obiectelor dreptului de mediu și interacțiunea lor cu obiectele negrevate, fiind parte dintr-un ecosistem.

Referințe:

1. СКЛОВСКИЙ, К.И. *Собственность в гражданском праве.* Пятое издание, переработанное. Москва: Юрайт, 2020. 1016 с. ISBN 978-5-534-13090-4.
2. WINTER, G. Property and Environmental protection in Europe. In: *Europa Law Publishing*, 2016. 386 p. ISBN 978-90-8952-167-5.